

19—21 oktober.

Debatter m. m.

Måndagen den 19 oktober.

Sid.

Hälsningstal av talmannen	3
Minnesord över herr Gottfrid Karlsson	3

Interpellationer:

av herr Lundqvist ang. dyrortsindelningen för Stockholms inre förortsområde	4
av herr Lundqvist ang. vägväsendets planering	5
av herr Osvald ang. vattenvårdskommitténs arbete m. m.	5
av herr Magnusson ang. vägrat tillstånd för AB Linjebuss att bedriva viss linjetrafik inom landet	7
av herr Wistrand ang. upphävande av passviseringstvånget för västtyska medborgare	9
av herr Öhman ang. skydd för svensk handel och industri mot utländsk kontroll	9

Måndagen den 19 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Herr TALMANNEN öppnade sammanträdet med följande ord: Då 1953 års riksdags höstsession nu tager sin början, får jag hälsa kammarens ärade ledamöter välkomna och förklarar härmed sessionen öppnad.

Herr TALMANNEN yttrade: Under sommarferierna i år har en av oss alla högt värderad kamrat avlidit. Den 29 sistlidne juni slocknade livslågan för Gottfrid Karlsson, Vadstena. Han representerade här Östergötlands län med Norrköpings stad och skulle i år ha beväst sin 38:e riksdag. Mångårigt förtroende på olika områden kan vittna om hans gedigna personlighet, och inte minst här i riksdagen deltog han med uppriktigt intresse i arbetet. Med saknad av hans alltid vänliga och trofasta handslag lysa vi nu frid över hans vackra minne.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet inkomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 23 juli 1953.

Till justitiedepartementet hade den 20 juli 1953 från länsstyrelsen i Östergötlands län inkommit fullmakt för folkskolläraren Nils Georg Strandler, Mjölby, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vedergörande

fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet
Åke Mossler.

Herr Strandler infann sig nu och intog sin plats i kammaren.

Ledighet från riksdagsgöromålen för fullgörande av uppdrag såsom ombud vid Förenta Nationernas generalförsamling i New York beviljades envar av herrar Bengtson, Sandler och Wahlund för den tid, som åtginge för uppdragets fullgörande.

Vidare beviljades herr Ohlon, fru Svensson samt herrar Birger Andersson, Lindblom och De Geer ledighet från riksdagsgöromålen för utrikes resa, herr Ohlon till och med den 22 innevarande månad, fru Svensson till och med den 26 denna månad, herrar Birger Andersson och Lindblom till och med den 28 oktober samt herr De Geer till och med den 31 oktober.

Härefter upplästes två till kammaren inkomna ansökningar, vilka jämte därvid fogade läkarintyg voro så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av närslutna läkarintyg får jag vördsamt anhålla om tjänstledighet från riksdagsarbetet från höstsessionens början och tills vidare intill den tid, som i läkarintyget anges.

Centrallasarettet, Karlstad den 14 oktober 1953.

Vördsamt
Alb. Ramberg.

Härmed intygas att ledamoten av riksdagens första kammare herr Albert

Interpellation ang. dyrortsindelningen för Stockholms inre förortsområde.

Ramberg, som för närvarande vårdas å medicinska avdelningen, centrallasaretet, Karlstad, på grund av sjukdom är oförmögen tjänstgöra tills vidare och åtminstone en månad framåt.

Karlstad den 14/10 1953.

Nils Söderström,
Lasarettsläkare.

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade läkarintyg får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet tills vidare från riksdagsgöromålen. Östersund den 14 oktober 1953.

Nils A. Larsson.

Att riksdagsman *N. A. Larsson*, Östersund, på grund av genomgången operation m. m. är förhindrad deltaga i riksdagens arbete i minst en månad, intygas härmed.

Östersund den 12/10 1953.

Axel Odelberg,
Lasarettsläkare.

De begärda ledigheterna beviljades för den tid, de i respektive läkarintyg omförmälda hindren varade.

Interpellation ang. dyrortsindelningen för Stockholms inre förortsområde.

Herr LUNDQVIST (h) erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! I anledning av proposition nr 132 beslöt 1953 års vårriksdag sådana ändrade grunder för den statliga lönegrupperingen, att spännvidden mellan högsta och lägsta dyrorten skulle minskas från 16 till 12 procent. Dessutom innebar beslutet, att större dyrortsområden skulle skapas samt att antalet dyrorter skulle minskas från 5 till 4 genom att den lägsta dyrorten slopades. Vid den nya dyrortsgrupperingen, som skall träda i kraft den 1 januari 1954, skulle enligt utskottet hänsyn tas till skälighetssynpunkter.

Regeringen fastställde i konselj den 9 oktober 1953 den nya dyrortsgrupperingen i enlighet med riksdagens principbeslut. Sammanlagt 521 kommuner

beröres av uppflyttningar i högre dyrort, medan 20 kommuner drabbas av nedflyttningar. Den nu fastställda ortsgrupperingen överensstämmer icke helt med socialstyrelsens och dyrortsnamnendens förslag. Å ena sidan skall vissa städer, som där föreslagits nedflyttade till ortsgrupp 2, även i fortsättningen tillhöra grupp 3. Å andra sidan innebär regeringens förslag, när det gäller förorterna kring de tre största städerna, en mindre gynnsam placering än vad som föreslagits från de sakkunniga instanserna. För Stockholms förorter innebär regeringens beslut, att endast en av tolv föreslagna kommuner flyttas upp i högsta dyrorten, trots att invånarna i dessa orter i regel har dyrare omkostnader än invånarna i Stockholm. Det är enligt min mening inte att förundra sig över att människorna i dessa orter känner sig orättvist behandlade. De har genom regeringens beslut blivit fråntagna en berättigad förmån som de liksom de sakkunniga myndigheterna räknat med.

För de här berörda kommunerna betyder den fastställda ortsgrupperingen i flera fall, att de redan uppgjorda budgetförslagen för nästa års stat får göras om, detta därför att budgetberäkningarna grundats på antagandet att ett förslag, som rekommenderats av såväl socialstyrelsen som dyrortsnamnden, skulle fastställas. Därtill kommer att Kungl. Maj:ts beslut i ämnet inte utfärdats i så god tid, att det kunnat beaktas vid höstens budgetarbete. I detta avseende har departementschefens uttalande i proposition nr 132 på ett beklagligt sätt frångåtts, och detta har skapat onödigt irritation hos de berörda kommunala instanserna.

Enligt min mening tar den av regeringens fastställda dyrortsindelningen för Stockholms förorter inte tillräcklig hänsyn till de speciella förhållanden, som är rådande i dessa. En bosättning i förorterna innebär dyra resor, högre skatter etc. Det synes mig vara orimligt, att människor inom dessa orter skall ha såväl lägre löner som lägre ortsavdrag. Stockholms inre förortsområde med kommunerna Lidingö, Solna, Sundby-

Interpellation ang. vägväsendets planering. — Interpellation ang. vattenvårdskommitténs arbete m. m.

berg, Nacka, Djursholm, Stocksund, Danderyd, Täby, Järfälla, Sollentuna, Salt-sjöbaden och Huddinge är också ganska väl avgränsat från det yttre förortsområdet, varför även principen om större enhetliga dyrortsområden hade följts, om dessa kommuner blivit placerade i grupp 5.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer jag att till statsrådet och chefen för civildepartementet få rikta följande frågor:

1. Vill herr statsrådet redogöra för de motiv, som legat till grund för Kungl. Maj:ts frångående av socialstyrelsens och dyrortsnämndens förslag till dyrortsindelning för Stockholms inre förortsområde?

2. Har herr statsrådet för avsikt att inom en nära framtid skapa en enhetlig dyrortsindelning för Stockholm och dess inre förortsområde?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. vägväsendets planering.

Ordet lämnades ånyo till herr LUNDQVIST (h), som nu anförde: Herr talman! Svenska vägföreningen uppvaktade den 23 april 1953 regeringen med vissa förslag i fråga om vägväsendets planering. Föreningen framhöll bl. a. att mot bakgrunden av den nu pågående och i fortsättningen ytterligare intensifierade upprustningen av det svenska vägväsendet den otillfredsställande planeringen av vägbyggnadsverksamheten måste ägnas större uppmärksamhet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen omsätter för närvarande över 600 miljoner kronor om året. Pengarna användes för långsiktiga investeringsändamål vilkas tekniskt-ekonomiska betydelse icke nog kan understrykas.

Inom kort kommer enligt uppgift 1951 års automobilskatteutredning att framlägga sina resultat. Av de uppgifter som hittills framkommit i pressdebatten kan

man utgå ifrån, att utredningens förslag i varje fall icke kommer att innebära någon sänkning av nu utgående automobilskatter. Det framstår därför såsom synnerligen angeläget, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beredes tillfälle att framlägga sådana planer, att bilskatte-medlen blir riktigt utnyttjade. Bilismen har rätt att vänta, att den betydande beskattning, den utsättes för, resulterar i ekonomiskt välgrundade investeringar.

Denna fråga har vid flera tillfällen tagits upp till behandling av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i dess petita-skrivelser. I remissyttrandet över Svenska vägföreningens skrivelse har styrelsen framfört den uppfattningen, att »arbetet med den översiktliga planläggningen borde ha bedrivits med betydligt större insats än vad som kunnat ske, varför en till sina konsekvenser allvarlig eftersläpning föreligger på detta område».

Då jag utgår från att automobilskatteutredningens förslag kommer att ligga till grund för proposition angående bilskatterna redan vid nästa års riksdag, synes det mig angeläget att den här berörda frågan snarast möjligt utredes. Jag anhåller därför om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande fråga:

Har herr statsrådet för avsikt att med anledning av Svenska vägföreningens skrivelses av den 23 april 1953 och det därpå av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avgivna remissyttrandet angående effektivisering av den översiktliga vägplaneringen föranstalta om utredning i frågan.

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation ang. vattenvårdskommitténs arbete m. m.

Herr OSVALD (fp) fick nu ordet och yttrade: Herr talman! Den svåra paratyfusepidemi, som i somras gick över

Interpellation ang. vattenvårdskommitténs arbete m. m.

vårt land och som bl. a. hade till följd, att massor av friluftsbad måste stängas, väckte svenska folket till insikt om att det råder ett nära samband mellan beskaffenheten hos det vatten, vi dagligen använder, och människornas hälsotillstånd. Paratyfusedidemien synes ju för övrigt ännu inte vara slut, och genom de alltjämt inträffande poliofallen erinras vi dagligen om sambandet mellan vattenkvaliteten och folkhälsan.

Genom de nu åsyftade tilldragelserna har limnologien, läran om sambandet mellan sötvattensorganismerna och deras miljö, d. v. s. sjöar och vattendrag, kommit att tilldraga sig starkt ökad uppmärksamhet. Särskilt gäller detta om den tillämpade limnologien — d. v. s. den del av denna vetenskap, som bl. a. behandlar nedsmutsningens biologiska och sociala effekt på vattnen, vattnens självrenande förmåga, olika metoder att rena vattnen m. m. Kunskafer i limnologi måste numera räknas som en nödvändig förutsättning för en hygieniker. Det ges nu också vid Limnologiska institutionen i Lund kurser i limnologi för medicine studerande och vatteningenjörer. Det är synnerligen glädjande, att limnologien på detta sätt kommit i rampluset. Ty det fordras i främsta rummet limnologisk forskning och limnologisk kunskap, om det skall bli möjligt att lösa de problem, som kraven på det moderna samhällets vattenförsörjning ställer oss inför.

Sällan torde en kungl. kommitté ha arbetat med ett så starkt stöd av den allmänna opinionen som den nu sittande vattenvårdskommittén. I vida kretsar avvakts också med intresse resultatet av kommitténs arbete.

På de håll, där man långt tidigare ehuru förgäves sökt fästa statsmakternas uppmärksamhet på de faror, som äro förknippade med våra vattens nedsmutsning i en för varje år allt raskare takt, väckte det förvåning, att den limnologiska vetenskapen inte blev starkare representerad i vattenvårdskommittén. Detta är inte någon kritik mot den limnologiska, särskilt fiskeribiologiska sakkunskap (från fiskeristyrelsens tillsyns-avdelning), som finns representerad i

kommittén. Men med den grundläggande betydelse limnologien har för kommitténs arbete, hade det varit naturligt, om vårt lands äldsta limnologiska institution, nämligen den vid Lunds universitet, blivit representerad, t. ex. genom sin föreståndare. Man kan helt enkelt inte begära, att en institution som fiskeristyrelsens tillsynsavdelning, som i första hand har att ägna sig åt fiskeribiologiska vattenföroreningsproblem och som icke är utrustad med tillräcklig arbetskraft ens för denna uppgift, skall kunna ägna erforderlig tid åt den allmänna översikt över de limnologiska problem, som efterfordras för en utredning, som verkligen vill gå till grunden. Den debatt om våra nedsmutsade vatten, som förts i sommar, torde också ha gjort det klart, att man på många håll gärna skulle se, att vattenvårdskommittén finge en förstärkning genom att tillföras ytterligare limnologisk sakkunskap. Det är helt visst ännu inte för sent att så göra.

Debatten kring våra nedsmutsade vatten torde också bl. a. ådagalagt, att allmänheten väntar snabba och effektiva åtgärder för att få vattnen renade. Man vill inte i många år framåt riskera att dricka ett med kloakvatten mer eller mindre starkt förorenat, kanske smittoförande vatten. Man vill inte löpa risken, att friluftsbaden avstänges, då badsäsongen börjar. Likaledes är av allt att döma många kommunala myndigheter nu synnerligen angelägna om att få möjlighet att sätta i gång med att bygga reningsanläggningar, som varit planerade sedan flera år tillbaka.

Det är därför naturligt, om man inom vida kretsar med intresse emotser icke bara vilka förslag, som vattenvårdskommittén kan komma att framlägga för att få de nu antydda problemen lösta på ett tillfredsställande sätt, utan också vilka åtgärder, som regeringen planerar för att vattenvårdskommitténs arbete skall kunna bedrivas med så stor effektivitet som möjligt och för att kommitténs förslag utan onödiga dröjsmål skall kunna förverkligas. Alldeles oavsett de resultat, till vilka kommittén eventuellt kan komma, finns det emellertid redan nu möj-

Interpellation ang. vägrat tillstånd för AB Linjebuss att bedriva viss linjetrafik inom landet.

lighet att åtminstone i många fall åstadkomma betydande förbättringar.

Med stöd av vad sålunda anförts, anholder jag om första kammarens tillstånd att till herr statsrådet Hjalmar Nilson få rikta följande frågor:

1. Har herr statsrådet för avsikt att förstärka vattenvårdskommittén med ytterligare limnologisk sakkunskap?

2. När kan man vänta sig, att vattenvårdskommitténs arbete kan vara avslutat, och när kan resultaten av utredningen beräknas bli förelagda riksdagen?

3. Kan man räkna med att vissa av kommitténs arbetsuppgifter hinner bli avslutade redan inom den allra närmaste framtiden — och i så fall vilka — och att därav föranledda förslag snarast kan komma till utförande?

4. Vilka åtgärder har regeringen vidtagit eller övervägt för att påskynda byggandet av reningsanläggningar?

På gjord proposition bifölls herr Osvalds berörda anhållan.

Interpellation ang. vägrat tillstånd för AB Linjebuss att bedriva viss linjetrafik inom landet.

Ordet lämnades härefter till herr MAGNUSSON (h), som anförde: Herr talman! Aktiebolaget Linjebuss ansökte den 25 juni i år hos statens biltrafiknämnd om tillstånd att bedriva internationell linjetrafik för person- och godsbefordran mellan Stockholm och Malmö samt Stockholm och Göteborg. Ansökan beviljades den 26 juni, och biltrafiknämnden förordnade tillika att tillståndet skulle gälla utan hinder av att det icke vunnit laga kraft.

I det närmaste en månad därefter, den 20 juli, inkom till kommunikationsdepartementet en besvärsskrivelse från statens järnvägar över det beviljade tillståndet. Till stöd för sina besvär anförde järnvägsstyrelsen en del synpunkter som enligt styrelsens uppfattning borde leda till att det beviljade tillståndet upphävdes och att statens järnvägar erhöles

ensamrätt att trafikera de nämnda sträckorna.

Bl. a. göres mot Aktiebolaget Linjebuss antydningar om att bolaget icke skulle komma att följa de i trafiktillståndet stipulerade bestämmelserna i alla delar. Då järnvägsstyrelsen mig veterligt icke har kunnat anföra något fall där bolaget överträtt sådana bestämmelser framstår sådana insinuationer mot ett i hela Väst-europa respekterat och välkänt företag som föga motiverade.

Järnvägsstyrelsen anför vidare att statens järnvägar bl. a. redan bedriver reguljär busstrafik å de berörda sträckorna. Detta var visserligen förhållandet vid besvärens avgivande men Kungl. Maj:ts tillstånd till denna trafik beviljades först den 11 juli, alltså mer än två veckor efter det Linjebuss erhållit sitt tillstånd av statens biltrafiknämnd.

Järnvägsstyrelsen har gjort vissa invändningar mot tolkningen av den för tillståndets beviljande återopade kungörelsen. Häremot har statens biltrafiknämnd anförts bl. a. följande:

»Då biltrafiknämnden anser den trafik, vartill Aktiebolaget Linjebuss erhållit tillstånd, vara i den mening, som avses i 1940 års förordning angående yrkesmässig trafik, såväl behövlig som i övrigt lämplig, får nämnden under hänvisning till vad härförut anförts, i undånighet hemställa att de av järnvägsstyrelsen anförda besvären måtte lämnas utan bifall.»

Det förefaller mig anmärkningsvärt om det statens organ som har till sin uppgift att behandla ifrågavarande tillståndsgivning icke skulle äga förmåga att rätt tolka de för densamma gällande författningarna.

Mot bakgrunden av bl. a. de här anförda omständigheterna framstår Kungl. Maj:ts bifall till järnvägsstyrelsens besvär som svårförståeligt, detta så mycket mera som någon förklaring till beslutet icke står att finna i Kungl. Maj:ts resolution. Där konstateras endast att trafiken är obehövlig.

För några år sedan beviljades två utländska bussbolag, det franska TREC

Interpellation ang. vägrat tillstånd för AB Linjebuss att bedriva viss linjetrafik inom landet.

och det italienska CIAT tillstånd till internationell linjetrafik på sträckan Stockholm—Hälsingborg. Aktiebolaget Linjebuss, förmodligen det mest välskötta och mest kända europeiska bussbolaget, vilket tillika är svenskt, skulle således försättas i en sämre ställning än de utländska företagen. Bolaget är vidare pionjär på den här ifrågavarande trafiken. Att betydande risker för bolagets fortsatta verksamhet kan komma att uppstå genom Kungl. Maj:ts beslut har omvittnats från flera håll. Statens biltrafiknämnd, som så vitt jag förstår måste anses vara en fullt objektiv bedömare av Linjebuss' verksamhet, har sålunda framhållit bl. a. följande:

»Aktiebolaget Linjebuss påbörjade redan under år 1946 internationell trafik med omnibuss med utgångspunkt från Hälsingborg. Denna trafik har sedermera utvidgats och omfattar för närvarande reguljär trafik från Hälsingborg till Paris, Nice och Rom. Därjämte utövar bolaget en synnerligen omfattande, icke reguljär trafik på de västeuropeiska länderna. I den internationella trafiken nyttjas under högsäsong cirka 40 fordon. Bolaget har en vittutgrenad försäljningsorganisation såväl med egna kontor som med annan form av resebyråverksamhet. Bolaget har erhållit tillstånd till reguljär busstrafik i Norge, Danmark, Tyskland, Holland, Belgien, Frankrike, Schweiz och Italien. Den verksamhet på den internationella busstrafikens område, som bolaget utövat efter år 1946, har uppenbarligen varit av stor betydelse för den svenska turismen.

Bolaget har inom Sverige upprätthållit en till den internationella trafiken anknytande busstrafik, vilken tidigare utövats i form av beställningstrafik. Bolaget har vidare under sommaren 1952 — i likhet med SJ — under nämnda form upprätthållit reguljär trafik dels mellan Stockholm och Malmö med tre turer i veckan, varvid tidtabellerna voro så upprättade, att SJ och bolaget varannan dag utförde en tur i vardera riktningen, dels ock mellan Stockholm och Göteborg med två turer i vardera riktningen.

Bolaget har jämväl nedlagt ett omfattande arbete i de internationella förhandlingarna inom ECE i Genève för åstadkommande av förbättrade busskommunikationer inom Västeuropa. En vägran från svenska myndigheters sida, att medge bolaget rätt att på de viktigaste lederna här i riket utöva busstrafik i anslutning till bolagets egen och andra internationellt verksamma trafikföretags trafik utom Sverige skulle med säkerhet komma att verka försvärande för bolaget att erhålla fortsatta koncessioner för reguljär trafik i utlandet.»

Kungl. Maj:ts bifall till järnvägsstyrelsens besvär synes innebära ett allvarligt ingrepp i den privata företagsamhetens intressen. Bolaget kan genom statsmakternas ställningstagande komma att berövas underlaget för sin verksamhet utan någon möjlighet för bolaget att få saken rättsligt prövad.

Statens biltrafiknämnd har dessutom mycket kategoriskt uttalat sig angående biltrafikförordningens föreskrifter och bl. a. framhållit:

»Av denna p. m. framgår, att författningsrummet icke avsetts innebära någon undantagslös företrädesrätt för redan bestående trafikföretag. Biltrafikförordningens föreskrifter utgöra sålunda, enligt nämndens mening, icke hinder för att meddela tillstånd till långväga linjetrafik mellan orter med redan befintliga järnvägskommunikationer jämväl för annat företag än järnvägsföretaget. Det i sista hand avgörande för denna fråga, är att trafikanternas intressen skola på bästa sätt tillgodoses.»

Då varken det ifrågavarande bolagets eller trafikanternas intressen synes mig ha blivit beaktade vid Kungl. Maj:ts behandling av frågan, anhåller jag om första kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande fråga:

Är herr statsrådet beredd att lämna kammaren en redogörelse för de omständigheter som föranlett Kungl. Maj:t att upphäva statens biltrafiknämnds beslut att bevilja Aktiebolaget Linjebuss tillstånd att bedriva internationell linjetra-

Interpellation ang. upphävande av passviseringstvänet för västtyska medborgare.
— Interpellation ang. skydd för svensk handel och industri mot utländsk kontroll.

fik för person- och godsbefordran å vägsträckorna Stockholm—Malmö och Stockholm—Göteborg.

Kammaren medgav, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. upphävande av passviseringstvänet för västtyska medborgare.

Herr WISTRAND (h) erhöi på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Den 17 oktober 1951 interPELLERADE jag med denna kammares tillstånd hans excellens utrikesministern huruvida Sveriges regering hade för avsikt att i den allmänna samfärdsels intresse föreslå den västtyska regeringen ömsesidigt upphävande av passvisumtvång vid resor till eller genom resp. länder.

Hans excellens utrikesministern avlät på min interpellation den 7 november samma år ett svar, vilket i princip gick i välvillig riktning. Han meddelade, att för svenskt vidkommande saken fördröjts därigenom att man ansett sig böra avvakta en planerad internationell konferens, vid vilken bl. a. vissa tekniska pass- och viseringsspörsmål av intresse även i förevarande sammanhang skulle behandlas.

Sedermera har från västtysk sida kravet på passvisering för svenska undersåtar frånträtts utan att motsvarande lättnad beretts västtyska medborgare vid resa till Sverige. I fullständighetens intresse må dock meddelas att svensk visering för inresa hit numera lämnas dem kostnadsfritt.

Emellertid har i västtysk press framförts önskemål om lättande av viseringstvänet till Sverige. Man har åberopat att ett frågeformulär av tämligen inkvisitorisk art måste ifyllas av den viseringssökande och har ifrågasatt en procedur, som åtminstone präglas av mindre miss-tänksamhet.

Det synes mig som om den tidpunkt numera borde vara nådd, då vi kunde med allvar fullfölja de sedan länge när-

da förhoppningarna att öppna gränserna inom Västeuropa för fredlig samfärd-sel utan onödigt betungande formalite-ter för den resande allmänheten. Väst-tyskland har visat vägen genom att upp-häva viseringstvänet. Övervägandena synes nu böra kunna resultera i en mot-svarande svensk åtgärd, som upphäver de undantagsbestämmelser vilka i för-hållande till andra västeuropéer ställer västtyskar i en oförmånlig särställning.

Jag utber mig därför första kamma-rens tillstånd att till hans excellens mi-nistern för de utrikes ärendena rikta följande fråga:

Anser hans excellens utrikesministern det möjligt att utan dröjsmål gå i för-fattning om upphävande av visumtvång-et för västtyska medborgare vid resa till Sverige?

Det sålunda begärda tillståndet läm-nades av kammaren.

Interpellation ang. skydd för svensk han-del och industri mot utländsk kontroll.

Herr ÖHMAN (k) fick nu ordet och an-förde: Herr talman! Under den senaste tiden har avslöjats, att tjänstemän vid amerikanska ambassaden i Stockholm utsätter svenska affärsmän för närgång-na förhör angående deras affärer med firmor i andra länder än USA. De frågor, som amerikanska ambassadtjänstemän har ställt, gäller bland annat, till vilken produktion importerade råvaror skall användas i Sverige. Därvid har man krävt så detaljerade upplysningar om svenska produktionsförhållanden, att det hela måste karakteriseras som en form av handelsspionage.

Affärsmän, som enligt vanlig affärs-sed och på grund av sin lojalitet som svenska medborgare nekat lämna önskade upp-lysningar till den främmande ambassa-den, har utsatts för obehöriga påtryck-ningar och trakasserier från amerikanskt håll och exempelvis hindrats att genom-föra planerade importaffärer.

Interpellation ang. skydd för svensk handel och industri mot utländsk kontroll.

Enligt uppgift av en affärsman, som utsatts för ett dylikt förhör, hade denne, innan han besvarade de amerikanska frågorna, vänt sig till svenska utrikesdepartementet och anhållit om råd, huruvida han skulle lämna de av USA-ambassaden begärda upplysningarna eller ej. Vederbörande tjänsteman på utrikesdepartementet hade vid sitt svar inte formellt tagit ställning till affärsmannens frågor, alltså inte heller avrått från att utlämna informationerna, men framhållit att om vederbörande icke lämnade de önskade uppgifterna måste han räkna med att den planerade importaffären icke skulle komma till stånd.

Från affärskretsar har också uppgivits, att utrikesdepartementet har personal avdelad för samarbete med amerikanska myndigheter när det gäller kontroll av svensk handel, varvid det föregivna syftet skulle vara att hindra export till vissa länder av vad den amerikanska regeringen kallar »strategiska varor».

Med anledning av dessa uppgifter anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få framställa följande frågor:

1. Är det med regeringens vetskap som den amerikanska regeringens representanter utsätter svenska affärsmän för sådana förhör som ovan skildrats?

2. Vilka åtgärder kan väntas från regeringen i syfte att skydda svenska affärsmän, svensk handel och svensk industri för den utländska kontroll och insyn som på detta sätt äger rum?

Även denna anhållan bifölles.

Anmäldes att till kammaren överlämnats Kungl. Maj:ts proposition nr 234, angående täckning av kostnaderna för svenskt deltagande i stilleståndsövervakning samt vid repatriering av krigsfångar i Korea.

Den kungl. propositionen blev nu föredragen och lagd på bordet.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 501, av herr *Herlitz*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunallag m. m.; och

nr 502, av herr *Lundgren*, i samma ämne.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 2.30 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 20 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 392, till Konungen angående auktorisering för offentlig kemisk undersökningsverksamhet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 234, angående täckning av kostnaderna för svenskt deltagande i stilleståndsövervakning samt vid repatriering av krigsfångar i Korea.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:

nr 501, av herr *Herlitz*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunallag m. m.; och

nr 502, av herr *Lundgren*, i samma ämne.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens första kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta befattningshavare hos kammaren, den 19 oktober 1953.

På därom gjorda ansökningar beviljade herrar deputerade kanslisterna hos kammaren C. Lidbom och H. Karlgren tjänstledighet under innevarande höst-session, Lidbom för tjänstgöring hos

Svea hovrätt och Karlgren för uppehållande av ett förordnande såsom stenograf hos andra kammaren; och antogs till vikarier för Lidbom och Karlgren förste kanslisekreteraren F. af Petersens respektive kanslisten hos andra kammaren G. Schenning.

Vidare beviljades stomnotarien hos kammaren L. Wistrand tjänstledighet för enskilda angelägenheter under tiden den 19—den 24 innevarande månad. Till vikarie för Wistrand under ifrågavarande tid förordnades kanslisten S. Gemert.

Är och dag som ovan.

In fidem

G. H. Berggren.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 503, av herr *Lodenus* m. fl.,

nr 504, av herr *Svensson*,

nr 505, av herr *Weiland* m. fl.,

nr 506, av herr *Spetz* och herr *Ohlsson*, *Ebbe*,

nr 507, av herr *Sunne* m. fl., samt

nr 508, av herr *Nilsson*, *Patrick*, m. fl.,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunallag m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.03 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Onsdagen den 21 oktober.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:

nr 503, av herr *Lodenius* m. fl.,

nr 504, av herr *Svensson*,

nr 505, av herr *Weiland* m. fl.,

nr 506, av herr *Spetz* och herr *Ohlsson*, *Ebbe*,

nr 507, av herr *Sunne* m. fl. samt

nr 508 av herr *Nilsson Patrick*, m. fl.,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunallag m. m.

Anmäldes och bordlades en av bankoutskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan gjord anmälan, att till utskottet inkommit framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret angående pension för f. d. städerskan vid riksdagshuset Karin Andersson, född Hedlund.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.01 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.